

tra e-).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS:

llancejar, llancear, llanceació, llançar, infant llançat, llençar, llanç, llançivol, llançadis, llançament, llancera, Puigllançada, Llançada, Els Llancers, Llancers, llancers, llançador, llançadora, llançadorada, llançadoraire, llançaire, llançador, llançassa, llançat, llancer, llancera (cf. supra), *llanceta, llancetada, llanceter, llançó, allançat, forrallançar, rellançar, lanceolat, lançolada, llansuga, llançacaps, Llançamà.*

Llancades, gratuïtament donat com a pre-romanisme, V. *llencar* (LLENCA) *Llançador, llançadora, llançament, V. llança Llancar, no, V. llencar* (LLENCA) *Llançar, llançat, llanceació, llancejar, llancer, llanceta, llançivol, llançolada* (correg. *lançolat, -ada*), V. *llança Llanda, llandat, V. llauna +Llander, V. llançadora i llauna.*

LLANDERA, 'cordeta o corretja prima', mot només mallorquí i eivissenc, d'origen incert, probablement emparentat amb el fr. *lanière* 'corretja de couro', fr. ant. *laniere* i *na(s)liere*, id., i fr. dial. *nâle* 'cinta', 'corda', it. dial. *nâstola*, it. *nastro* 'veta', roms. *nâsture* 'fermall'; com que aquests segurament provenen del germ. NASTĪLA 'veta', 'corretja' (a. i b-al. ant. *neštīla*, al. mod. *nestel*, frisó ant. *nestla*, cf. esc. ant. *nast, nist*, 'sivella', ags. *nosile* 'lligam'), sembla tractar-se d'un mot procedent del gòtic, que des d'aquesta llengua es transmetria a un gran sector de les llengües romàniques, on en part es va canviar en *LASTIN- per influència del romànic *laç* (ll. LAQUEUS) i els seus derivats; és possible, doncs, que el cat. balearic *llançadora* surti d'un **la(s) dneira* (probt. mossàrab), provinent d'una base *LASTINARIA que, des del romànic o gòtic, hauria estat transmesa, per una part, a les nostres Illes (on el nexedn es transposaria en *llançadora*) i per altra part a França. □ 1.^a doc.: 1498.

Recollit primerament pel DFgra.: «*llançadora* f. corda prima de cànyem: *cordell*; ll. de *corretjades*: cordel de látigo; ll. de *singla*: latiguera»; el DAMen.: «*llançadora* f.: reunió de diferents hilos de cànyam torcido, de diferents gruesos i hechuras, que serve para atar o colgar variass cosas: *cordel*: funis; cuerda de cànyam o cuero, del grueso de un dedo, que serve para diferents usos: *guindaleta*»; el DAG.: «*llançadora*, mall. corda de les corretjades que usen el carreter; corda d'una certa gruixa». La grafia amb *lla-* era també la de totes les cites literàries que veurem, i era encara la que usava AMÁlcover el 1917, en escriure el seu vocabulari del cabrum, segons el parlar de Manacor: on descriu les *corretjades* com un «garrot d'ullastre, de 6 a 7 pams de llarg, ab una bona *llançadora* en el capdamunt, de cànyon o de paumes, i que sol acabar amb un assot (de 4 cordells) o un correig, per poder el cabrer fiblar les cabres si ho han mester» (BDLC IX, 308). Des del volum de 1922 del BDLC usa la grafia *llançadora*, sense que enlloc n'hagin donat ell ni En Moll cap justificació, qui sap si per alguna intuïció etimolò-

gica, incerta o falsa, sobre la qual, però, no s'han explicat mai, car ni en l'ALCM no es diu un mot de l'etimologia.

Aquesta obra ens forneix, però, sota aquest encapçalament ortogràfic, totes les precisions lèxiques desitjables, i útils cites documentals: les dues més antigues, tretes dels docs. p. p. J. Rullan a la *Història de Sóller* (1875-6): «A Jaume Deyà, per barbes e claus e *llançadora* <que> ha bastret per la prossesó de Corpus» a. 1498. I, com a testimoni de la *llançadora* [«*llançadora prima, cordelejo*», DFgra., «el cordel más delgado que se echa a los ahorcados para que los ahogue más presto», DAMen.]: «cordó de *llançadora* y fil morat», a. 1652. Altrement el mot es troba no gens rarament en escriptors de l'illa.

P. d'Alcàntara Penya fa broma amb el cordó que volen posar en un poble quan saben que hi ha la pesta de còlera de 1865 a Ciutat; diu el regidor pagès Sen Freixura: «Senyor Batle, jo faria / un pregó perquè a l'instant / tothom mos dugués ses cordes / des pous y des campanar, / es cabrestes, es vencisos, / ses *llançadores* d'ensellar: / y, donant volta a la vila, / ben fermades cap per cap, / anit mateix quedaria / tot es poble acordonat» (*El Cordó de la Vila, IdOr* I, esc. xi, p. 24).

BFerrà, «Es calçons de mestre Lluc»: la seva muller se'ls hi vol posar; un mariner aconsella, en presència de l'alcalde, com ho ha de fer per defensar els drets del govern masculí a casa seva, donant-li lleya: «Sa seva dona... pateix (*senyalant el front*) / i per curar-la molt bé / --- / això mateix li serveix (*senyalant la corda*); / però si el pobre segueix / duguent es calçons a lloure, / quan voldrà no es podrà moure / perquè sa seva senyora / los hi haurà duits a penyora; / i... res més: aquí puc cloure: / o bé *llançadora* o garrot, / i sempre sa mà ben alta / --- / ALC.: --- / que no sabeu que es pegar / vui en dia està privat? / MAR.: Que no sap que està manat / que s'homo és es cap de casa?», Bart. Ferrà (esc. 20, *IdOr* XVII, 72); abans ja hi ha insinuat cosa semblant, amb al·lusions indirectes: «una medecina hi ha --- / --- és de molt poc preu / --- / Que no teniu tirapeu? / LUC.: M'emplei d'una *llançadora*. / MAR. (a part): Vaja una mitja gallina! / Ni duis corretja p'es cos! / LUC.: Tampoc. MAR.: Jo us en duré un tros. / LUC. (*reigirat*): De què? MAR. (*rient*): De sa medecina» (esc. 5, p. 23).

«Hi vaig veure molts d'homos aturats: tenien fermada amb dues *llançadores* una cussa perduera», Arx. Ll. Salvador, p. 47.

Els mateixos filòlegs mallorquins l'han usat en altres passatges que acaben d'il·lustrar-nos: «A En Moll, a Son Crespi Vell de Manacor li fan una varca antiga amb --- el fermay d'una pauma, i les varqueres de *llançadora* de cànyon»: és, doncs, una veta més prima que la *llançadora* (BDLC XIII, 16); «A Sóller --- i Artà identifica ab l'agullada les corretjades, que no acaben amb punxa sinó amb una *llançadora* per fiblar els animals», escrivia Moll criticant els disbarats de Mn. Griera en l'ALCat. (mapa 31) (BDLC XIII, 180). I la locució do-